

Nr 29.

Av fröken **Wellin**, om tilläggspension åt f. d. ämneslärarinnan m. m. vid högre lärarinneseminariets normalskola *Kerstin Fjetterström*.

Den 30 april 1923 utnämndes biträdande föreståndarinnan vid stiftelsen Kjellbergska flickskolan i Göteborg *Kerstin Fjetterström*, född den 6 juli 1871, till ordinarie ämneslärarinna och biträdande föreståndarinna vid den med högre lärarinneseminarier förenade statens normalskola för flickor. Hon hade vid tidpunkten i fråga bakom sig en sammanhängande tjänstgöring av cirka 31 år i olika högre flickskolor, därav 23 år vid statsunderstödda dylika skolor (bil. 1). Vid hennes övergång till statstjänst blev bl. a. frågan om hennes blivande pensionsförmåner aktuell. Då hon vid fyllda 60 år (6 juli 1931) enligt gällande bestämmelser skulle vara skyldig avgå från sin tjänst ägde hon icke rätt till pension av statsmedel enligt lagen angående civila tjänsteinnehavares rätt till pension av den 11 okt. 1907, alldenstund hon vid sin avgång icke kunde komma att räkna föreskrivna tio tjänsteår i statstjänst. Däremot ägde hon under vissa villkor — erläggande av avgifter — kvarstå i tvenne enskilda pensionsanstalter, som hon tidigare tillhört, nämligen »lärarinnornas pensionsanstalt» och »pensionsinrättningen för lärarinnor vid Sveriges högre skolor för kvinnlig ungdom».

Rektorsämbetet vid högre lärarinneseminarier begärde i skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 nov. 1923 att ifrågavarande avgifter skulle få utgå av statsmedel — av seminarierets expensmedel — och efter utlåtanden av skolöverstyrelsen 8 april 1924, styrelsen för pensionsinrättningen för lärarinnor etc. 28 april 1924, direktionen för lärarinnornas pensionsanstalt 18 juli 1924 samt statskontoret 3 nov. 1924 medgav Kungl. Maj:t den 19 dec. s. å. att från och med den 1 juli 1923 tillsvidare under den tid Fjetterström vore anställd vid högre lärarinneseminarier av anförda expensmedel årligen finge utbetalas 120 kr. för beredande åt henne av ifrågavarande pensionsförmåner. Både skolöverstyrelsen och statskontoret underströko i sina yttranden, att det syntes rimligt, att statsverket bidroge till ordnandet av Fjetterströms pensionering åtminstone i sådan omfattning, »att hon komme i åtnjutande av den högsta pension, som skulle tillkommit henne, därest hon kvarstått som lärarinna vid högre flickskola». Enligt gällande bestämmelser uppgår dylik »högsta pension» vid sådan skola till 2,400 kr., under det den vid Högre lärarinneseminarier belöper sig till 2,900 kr.

Emellertid visade det sig, att de sammanlagda pensionsförmåner Fjetterström vid sin avgång skulle komma att erhålla från de förut angivna enskilda pensionsanstalterna icke uppginge till det belopp av 2,400 kr., som genom de inbetalda avgifterna avsetts, beroende därpå att 8 år av hennes mer än 38-åriga tjänstgöring varit förlagda till icke statsunderstödd skola. Det be-

lopp, som hon härigenom skulle komma att åtnjuta, belöpte sig till blott 2,082 kr. Vid fortsatt tjänstgöring i den skola hon tillhört skulle pensionsbeloppet utgått med 2,230 kr. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 22 dec. 1930 begärde Fjetterström, att hon med hänsyn till sin långa tjänstgöring i olika flickskolor — 38 år, 11 månader — för att erhålla full pension skulle i »någon form» komma i åtnjutande av »förkortad statspension» beräknad å den tid hon tjänstgjort i statstjänst.

Skolöverstyrelsen tillstyrkte i sitt utlåtande av den 21 febr. 1931 hennes ansökan och anhöll, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva, att ett årligt tillägg av 680 kr. skulle beviljas henne i pension å allmänna in- dragningsstaten samt att å hennes sammanlagda pensioner måtte få utgå förhöjning enligt bestämmelserna i K. K. 280/1925. Ifrågavarande belopp — 680 kr. — utgjorde den summa, som i förhållande till tjänsteårens antal skolat utgå som statspension å tjänsten, därest hon fått räkna sig tjänsteåren till godo $\left(\frac{7 \times 2,900}{30} = 676.66 \text{ kr.}, \text{ med föreskriven avrundning uppåt } 680 \text{ kr.}\right)$.

Statskontoret ansåg sig icke i sitt yttrande av den 2 mars 1931 böra motsätta sig skolöverstyrelsens förslag »i betraktande av sökandens långvariga och förtjänstfulla verksamhet vid flickundervisningen», helst det sammanlagda beloppet av hennes pensionsförmåner (2,082 + 680 = 2,762) i alla händelser icke komme att överstiga det för ordinarie ämneslärarinna vid högre lärarinneseminariet och normalskolan utgående högsta pensionsbeloppet (2,900). Dock erinrade statskontoret om att från och med 1923 årligen utbetalats statsmedel för sökandens pensionering, vadan en viss minskning — 305 kr., d. v. s. den summa varmed pensionen ökats genom de inbetalda avgifterna — i det av skolöverstyrelsen föreslagna beloppet kunde ifrågasättas. Sedan ärendet den 13 april 1932 återremitterats till skolöverstyrelsen och denna i skrivelse den 7 maj s. å. vidhållit sin uppfattning om det berättigade i en tilläggs pension på 680 kr., men med hänsyn till det statsfinansiella läget eventuellt tillstyrkt ett till 318 kr. reducerat belopp, varigenom Fjetterström skulle komma i åtnjutande av ett sammanlagt pensionsbelopp av 2,400 kr. (2,082 + 318 = 2,400), d. v. s. högsta pensionsbelopp för ämneslärarinna vid enskild högre flickskola, fann Kungl. Maj:t Fjetterströms ansökan icke föranleda någon åtgärd (K. br. nr 936, den 16 dec. 1932).

Det torde av vad här relaterats framgå, att Fjetterström genom sin övergång till statstjänst i pensionshänseende kommit att försättas i ett sämre läge än om hon kvarstått i sin ursprungliga tjänst. Billigheten synes kräva, att hon under alla omständigheter hålles skadeslös för den direkta förlust, som hon härigenom åsamkats. Skillnaden mellan den summa hon nu åtnjuter (2,082) och den hon vid fortsatt enskild tjänst skulle ha erhållit (2,230) belöper sig till 148 kr., vartill kommer pensionsförhöjning med 20 kr., alltså sammanlagt 168 kr.

Frågan torde emellertid icke enbart böra betraktas ur billighetssynpunkt. Den har därjämte en allmän principiell innebörd, som ej bör förbigås. Rekryteringen av lärarkrafter vid statens normalskola för flickor sker i mycket stor

utsträckning från lärarpersonal vid enskilda eller kommunala högre flickskolor. Det är av största vikt för skolan, som ju tjänstgör som högre lärarinneseminariets övningsskola, att kunna förvärva de mest kompetenta och erfarna handledare, som stå att uppbringa, för seminarieelevernas utbildning. Det torde för framtiden bliva synnerligen svårt att kunna förvärva erfarna lärarinnor med längre tjänstgöring vid dylika läroanstalter för den händelse de vid övergång från enskild tjänst till statstjänst skulle komma i en alltför ofördelaktig ställning i fråga om sin pension. I all synnerhet torde detta komma att göra sig gällande vid anställning av biträdande föreståndarinna. Det är självfallet, att en dylik tjänst av sin innehavare kräver en betydande erfarenhet, vilken näppeligen kan vinnas utan en längre tids tjänstgöring. Då det inte alltid är möjligt att inom normalskolans egen lärarkår finna en härtill lämplig kraft, är det av stor vikt att kunna hålla vägen öppen för en rekrytering från andra skolor. Det torde ligga i öppen dag, att det för erhållande av en för denna kvalificerade tjänst lämplig person är nödvändigt att kunna erbjuda en mot tjänsten svarande pension.

Med hänsyn till vad här ovan anförts tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen ville medgiva att f. d. ämneslärarinnan och biträdande föreståndarinna vid den med högre lärarinneseminariet förenade normalskolan *Kerstin Fjetterström* må från och med månaden näst efter den, varunder hon avgått från sin tjänst, under sin återstående livstid uppbära en årlig tilläggspension av 148 kr. med därtill hörande pensionsförhöjning av 20 kr. jämlikt K. K. 280/1925.

Stockholm den 17 januari 1933.

Bertha Wellin.

F. d. ämneslärarinnan vid högre lärarinneseminariet i Stockholm och den därmed förenade normalskolan för flickor bitr. föreståndarinnan vid nämnda skola Kerstin Fjetterström.

Född $\frac{6}{7}$ 1871.

Avg. ex. H. L. S. vt 1892.

Lönegrad ss ämneslär:a vid h. lär.-sem:t: 1:a fr. o. m. $\frac{8}{8}$ 23; 3:e fr. o. m. $\frac{1}{1}$ 27¹; 4:e fr. o. m. $\frac{1}{1}$ 29.

Anställning.

vik. ä:slär:a	<i>Linköping ell.vk f. fl.</i>	ht 92—vt 93 . . . — 1 år
	(statsunderstödd fr. o. m. vt 1877)	
ä:slär:a m. full tj.gör.	<i>Anna Wijkanders sk. i Gbg</i>	ht 93—vt 01 . . . — 8 år
	(ej statsunderstödd, omkr. 35 lärj:ar, försökte nya metoder, upphörde 1905)	
ä:slär:a m. full tj.gör.	<i>Brummerska sk. i Stockholm</i>	ht 01—ht 02 . . . — 1 $\frac{1}{2}$ år
	(statsunderstödd fr. o. m. vt 03)	vt 03—vt 09 . . . — 6 $\frac{1}{2}$ år
ä:slär:a m. full tj.gör.	<i>Kjellbergsska flickskolan och det därmed förenade h.lär.-sem:t i Göteborg</i>	ht 09—vt 12 . . . — 3 år
ä:slär:a och bitr. förest:a m. fulltj.gör.	<i>D:o</i>	ht 12—vt 23 . . . — 11 år
	(skolan statsunderstödd fr. o. m. ht 03; sem.t fr. o. m. vt 10)	
ä:slär:a och bitr. förest:a	<i>H. lär.sem:t i Stockholm och den därmed förenade normalskolan för flickor.</i>	$\frac{8}{8}$ 23— $\frac{6}{7}$ 31 . . . — 7 år 11 m. ² S:a 38 år 11 m.*

* Därav 29 år 5 månader vid statsunderstödda eller statliga läroanstalter.

¹ Genom riksd.skrivelse 186/1927 och K. brev $\frac{20}{8}$ 27 erhöi F. rätt att för ålderstillägg såsom ämneslärarinna vid h. lär.sem:t i Stockholm tillgodoräkna sig 10 år av den tid, hon tjänstgjort vid statsunderstödd enskild läroanstalt, samt att fr. o. m. $\frac{1}{1}$ 27 åtnjuta ålderstillägg, som på grund av detta medgivande kunde uppkomma.

² Därunder tjänstledig för enskilda angelägenheter 47 dagar.

Bil. II.

F. d. Bitr. föreståndarinnan Kerstin Fjetterström. Pensionsavgifter samt statsbidrag m. m. för pensionering.

Tid	Pensionsanstalt	Egna avgifter	Bidrag av vederbörande läroanst.	Statsbidrag	Bidrag ur normalskolans expensmedel	Summa
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
vardera av kalenderåren 1896 o. 1897	P. inr. ¹	30	30	—	—	60
valt och ett av kalenderåren 1898—1902	P. inr.	30	30	10	—	70
valt och ett av kalenderåren 1903—05	P. inr.	30	30	30	—	90
valt och ett av kalenderåren 1906—10	P. inr.	30	30	60	—	120
valt och ett av kalenderåren 1911—22	P. inr.	30	30	60	—	} 240
	L. p. a. ²	—	120	—	—	
¹ / ₁ — ³⁰ / ₆ 23 Obs. ¹ / ₃ år	P. inr.	—	—	30	—	} 90
	L. p. a.	—	60	—	—	
valt och ett av budgetåren ¹ / ₇ 23— ³⁰ / ₆ 26	P. inr.	—	—	—	120 ³	} 294
	L. p. a.	120 ⁵	—	—	—	
¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 26 Obs. ¹ / ₂ år	Pensionsfonden för civila tjänstnehavare	54	—	—	—	} 87
	P. inr.	—	—	—	60 ⁴	
vardera av kalenderåren 1927 o. 1928	Pensionsfonden för civila tjänstnehavare	27	—	—	—	} ¹ / ₂ år
	P. inr.	—	—	—	120 ⁵	
vardera av kalenderåren 1929—1930	Pensionsfonden för civila tjänstnehavare	72	—	—	—	} 192
	P. inr.	—	—	—	120 ⁵	
¹ / ₁ — ³⁰ / ₆ 31 ¹ / ₁ — ⁶ / ₇ 31	Pensionsfonden för civila tjänstnehavare	81	—	—	—	} 201
	P. inr.	—	—	—	60	
	Pensionsfonden för civila tjänstnehavare	något mer än 40	—	—	—	} något mer än 100

¹ Pensionsinrättningen för lärarinnor vid Sveriges högre skolor för kvinnlig ungdom.

² Lärarinnornas pensionsanstalt.

³ Om F. tillhört statsunderstödd enskild läroanstalt, skulle 60 kr. härav hava utgått i form av statsbidrag och 30 kr. i form av bidrag från vederbörande läroanstalt.

⁴ Om F. tillhört statsunderstödd enskild läroanstalt, skulle 30 kr. härav hava utgått i form av statsbidrag och 15 kr. i form av bidrag från vederbörande läroanstalt.

⁵ Om F. kvarstått vid Kjellbergsska skolan hade skolan varit skyldig att erlægga 60 kr. av detta belopp men hade troligen, i likhet med vad som skedde under åren 1911—1922, erlagt hela beloppet.

